

навколишню дійсність, вільне орієнтування в побутових ситуаціях життєдіяльності.

5. На етапі закінчення початкової школи лише 16 % учнів мають високий рівень сформованості читацької компетентності, натомість базовий рівень – лише 67 % випускників початкової школи [2].

Список використаних джерел

1. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2023/2024 навчальному році. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/metodichni-rekomendatsii-ta-informatsiyni-materiali> (дата звернення: 22.11.2024).

2. Звіт про результати другого циклу загальнодержавного зовнішнього моніторингу якості початкової освіти «Стан сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи закладів загальної середньої освіти» 2021 р.: у 2-х частинах. Частина I. Що знають і вміють випускники початкової школи та як змінилася ситуація за три роки / Г. Бичко (основний автор), В. Терещенко, В. Горох, М. Мазорчук, Т. Лісова, Т. Вакуленко ; наук. ред. Т. Вакуленко ; за ред. О. Осадчої та В. Терещенка. Київ : УЦОЯО, 2022. 189 с.

3. Серпнева конференція 2023 «Освіта єднає». URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/konferentsii/serpneva-konferentsiya-2023-osvita-ednae> (дата звернення: 23.11.2024)

Ольга Китинська,
здобувач другого (магістерського) ступеня вищої освіти
кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет
Науковий керівник – Оксана Писарчук,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ПЕРШОКЛАСНИКІВ ДО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Адаптація першокласників до освітнього середовища є важливим етапом у розвитку дитини та її інтеграції в систему освіти. Процес переходу від дошкільного до шкільного навчання для багатьох дітей є стресовим і включає численні виклики. Враховуючи зміни, що сталися в освітній системі України у зв'язку з реформою Нової української школи (НУШ), проблеми адаптації першокласників набувають нових вимірів. НУШ орієнтована на розвиток особистості дитини, її індивідуальних здібностей, що потребує створення сприятливих умов для успішного входження дітей у нове навчальне середовище.

Одна з основних проблем, з якими стикаються першокласники, це психологічна та емоційна адаптація. Важливо, щоб дитина не тільки засвоювала

нові знання, але й відчувала себе комфортно в новій соціальній ситуації, адже зміна середовища, нові однокласники, вимоги навчання та інші аспекти шкільного життя можуть стати причиною тривоги та стресу. Це вимагає від вчителів та батьків особливої уваги до психологічного стану дитини. Реформа НУШ акцентує увагу на інклюзивності навчання та створенні безпечного середовища, де кожна дитина має змогу розвиватися згідно зі своїми здібностями.

Іншою значущою проблемою є адаптація дітей до нової організації навчального процесу. Зміни в методах навчання, активне використання інтерактивних технологій, інноваційні підходи до викладання вимогливі до здатності дітей до самостійної діяльності, розвитку критичного мислення і вміння працювати в команді. Багато першокласників, не звикли до такої форми організації роботи, можуть відчувати труднощі в освоєнні нових підходів, що вимагає від педагогів особливої терплячості та гнучкості. Створення індивідуалізованих освітніх траєкторій для кожної дитини є важливим аспектом, адже всі учні мають різний рівень підготовки і схильностей до тих чи інших видів діяльності.

Також важливою проблемою є організація взаємодії між школою та батьками. В умовах реформи НУШ значно зростає роль батьків у навчанні та вихованні дітей, оскільки школа повинна забезпечити не лише академічну освіту, а й розвиток емоційного інтелекту, соціальних навичок та загального благополуччя учнів. Батьки повинні брати активну участь у процесі адаптації першокласників, допомагати їм адаптуватися до нових умов, зберігати емоційну стабільність та підтримувати позитивний настрій на навчання.

Не менш важливою є проблема адаптації дітей до нових фізичних умов. Інфраструктура шкіл, організація простору та навчальних приміщень, доступність ресурсів, а також здоров'я дітей, яке може постраждати від перевантаження, – це складові адаптаційного процесу, які потребують уваги та вдосконалення. Тому важливим аспектом є не лише психологічна підтримка, але й організація навчального середовища, яке буде сприятливим для розвитку першокласників.

Загалом, успішна адаптація першокласників до нових умов навчання в рамках реформи НУШ є комплексною задачею, що вимагає синергії зусиль педагогів, батьків та адміністрації школи. Врахування індивідуальних особливостей учнів, активна підтримка їх емоційного благополуччя, адаптація до нового стилю навчання та створення комфортного фізичного середовища допоможуть забезпечити ефективний перехід дитини до шкільного життя.

Список використаних джерел

1. Адаптація дітей до навчання у школі в діяльності психологічної служби : методичні рекомендації / за наук. ред. В. Г. Панка Київ : Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. 102 с.

2. Андрійчук С. В., Петрюк І. М. Наступність у профілактиці соціальної дезадаптації дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку (від теорії до практики) : навчально-методичний посібник. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2014. 120 с.

3. Березовська Л. І., Смоляк М. А. Психологічні особливості адаптації школярів до навчання. *Вісник Національного університету оборони України. Питання психології*. 2014. № 4 (41). С. 162–167.

4. Психолог у НУШ: радісно та впевнено руш! Путівник психолога в Новій українській школі / заг. ред. Є. В. Афоніна, О. О. Заріцький, Н. В. Міщенко. Краматорськ : Витоки, 2018. 250 с.

Галина Ковалець,
директор

Тернопільського закладу дошкільної освіти
(ясла-садок) № 18

РОЛЬ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ

У сучасному світі, де збройні конфлікти стали однією з ключових загроз для дітей, питання психологічної підтримки наймолодших стає особливо актуальним. Дошкільний вік є критичним етапом у формуванні особистості дитини, коли закладаються основи емоційної стабільності, стійкості до стресів та адаптаційних навичок. Заклади дошкільної освіти (ЗДО) виконують важливу функцію у забезпеченні безпечного середовища для дітей, яке сприяє розвитку психологічної стійкості, адаптації до стресових ситуацій і збереженню ментального здоров'я дітей, зменшує негативний вплив кризових ситуацій.

Діти дошкільного віку надзвичайно чутливі до змін у соціальному та емоційному оточенні. Спосіб адаптації дошкільнят до реалій воєнного стану є іншим, аніж дорослих людей, що здатні до саморегуляції, самоконтролю. У цьому контексті важливо звернути увагу на дітей, досвід проживання подій війни для яких є травмівним, стигматизуючим та порушує нормальну життєдіяльність [4, с. 243]. Війна спричиняє сильний психологічний стрес, пов'язаний із переміщенням, втратою близьких, розлукою з родиною та постійною загрозою безпеці. У таких умовах виявляються такі симптоми, як тривожність, агресивна поведінка, регресія в розвитку, а також труднощі у соціалізації. ЗДО відіграють ключову роль у формуванні базових механізмів подолання цих негативних проявів через створення підтримувального освітнього середовища.

Основною метою діяльності ЗДО є створення стабільного простору, де дитина може відчувати безпеку і прийняття. Емоційна підтримка, яку надають педагоги, має вирішальне значення для емоційного розвитку дитини. Педагоги в ЗДО виконують роль своєрідних психологічних наставників, які створюють довірчі відносини з дітьми, які сприяють формуванню у них почуття безпеки. Використовуючи ігрову діяльність, арт-терапію, казкотерапію та інші форми творчої роботи, вони допомагають дітям виражати свої емоції, знижувати рівень стресу та знаходити спосіб справлятися з важкими переживаннями. Наприклад, через малювання або ліплення діти можуть передати свої емоції та страхи, що сприяє їхньому звільненню від психологічного напруження [1, с. 48].